

Mario Liguori

došao, zaposlio se i postao aktivan u društvu. Napisao sam i nekoliko dopisnica u Danasu, a jedne godine je upravo moja dopisnica proglašena za najbolju.

Bio sam dve godine u Novom Sadu, ali sam tada dobio poziv za posao u zavičaju koji se ne odbija. Lomio sam se jako da li da iskoristim tu poslovnu priliku koja je bila jako dobra, ili ne. Vratio sam se tamo, ali uskoro se cela priča završila jer sam shvatio da mi tamo nije mesto i da ta fantastična ponuda ipak nije za mene, da sam drugačiji. Naravno, nisam mogao odmah da se vratim u Novi Sad. Odlučio sam da na neko vreme odem na sever jer mi je to oduvek bio san. Otišao sam u Švedsku i bilo mi je dosta teško na početku jer nisam znao jezik. Prvo sam išao u školu da naučim jezik, a vrlo brzo sam počeo da

budem potpuno sam i da stvaram i da uživam u potpunosti u prirodi severa koja je u meni bila snažno prisutna. Baš sam srećan što sam imao priliku da živim jedno vreme u Švedskoj, da naučim taj jezik i da čitam knjige švedskih autora. Mnogo sam tamo naučio. Posvećenost radu i radne navike sam naučio u roditeljskoj kući. Radoholik sam, radim i po petnaest sati dnevno. Međutim, radnu organizaciju sam naučio u Švedskoj. Znaite, ona priča o južnjacima kao neradnicima je potpuno netačna, to je predrasuda. Moji roditelji su veoma radni ljudi, imamo restoran-kafić, dosta ljudi zapošljavamo. Otkad znam za sebe, moji roditelji rade i po osamnaest sati dnevno. Od severnjaka sam naučio samo radnu organizaciju i to sam uradio na jedan vešt način, ukrao sam im patent za dobru organizovanost.

knjige iz moje regije, iz Kamparije, pre svega proza Dominika Ree, njegove kratke priče. On je rođen u izmišljenom gradu Nofi. To je literarni grad koji je on izmislio. Nofi se nalazi između Sarna i Nočere, a kako sam i ja tamo rođen, razumem ono što nam on priča. Drugi pisac je Leonardo Šaša sa Sicilije, koji je o Siciliji govorio kao slučaju, kao mikrokosmosu, o tome kako će ceo svet ličiti na Siciliju i o manama naše države, o italijanskim zabludama, problemima. On je bio izuzetno efikasan analitičar našeg društva.

Tu je i Alesandro Manconi. Naravno, i Dante. U školi smo ga stalno proučavali. Svake školske godine jedan deo "Božanstvene komedije". Od stranih pisaca mislim da je Džojns mnogo uticao na mene, ne toliko zbog "Ulisa" već zbog "Dablinaca". Atmosfera u njegovim "Dablincima", naročito u prvoj i poslednjoj priči.

vet za tri osobe"... Milorad Pavić je bio genijalac svoje vrste. Ne bih rekao da je kasnije bio tako veliki pisac kakav je bio na početku. Čitao sam Kiša, koji je takođe jedan značajan pisac, meni značajan i važan kao i Andrić. Volim Andrićeve pesme... "Nemire", a roman "Na Drini ćuprija" vidim kao jednu veliku istorijsku fresku.

Vratio bih se Kišu. U njegovoj književnosti vidim čoveka koji je izgubio svaki oslonac. Ima toga malo i kod Rastka Petrovića. Njegov junak se pita da li voz ide na Sever ili Jug i onda konstatuje da to i nije važno, važno je samo da se ide. Posle je to pisao i Džek Kerouak. Rastko Petrović je u stvari srpski Džek Kerouak, samo što svet to još nije prepoznao i zato što se on zloupotrebljava. Između dva rata ima otprilike 130 romana u srpskoj književnosti, a u svakom imate ratnu temu. Rat je pri-

sve. Naprosto, ne postojim bez toga. To je prostor kojem mi pripadamo ali, ja Evropu vidim kao kontinent različitosti. Kao kontinent lepih, zdravih razlika. Razlike su veoma važne jer, u stvari, one i jesu razlog zašto sam se ja "kačio" za Evropu. Smatram da mi znamo premalo o Aziji ili Africi da bismo mogli da dokučimo sve njihove različitosti. Ameriku već svi doživljavamo kao blok. A kada pogledate Evropu, vi vidite kako u njoj postoje svi kontinenti. To je kontinent koji jedini sadrži i sve ostale kontinente a ipak ostaje specifičan. Posebnost Evrope temelji se baš na razlikama između naroda, predela, prirode... Za mene je Evropa celovita. Srbiju sam uvek doživljavao kao Evropu i do te Evrope ne treba mnogo da putujete. Za mene je Evropa i u Nišu i u Novom Sadu i u Beogradu. Važno je da ne

Jug Italije, Švedska, Srbija... to je moja životna geografija. Evropa je iz geografskih i kulturnih razloga sve. Naprosto, ne postojim bez toga. To je prostor kojem mi pripadamo, ali ja Evropu vidim kao kontinent različitosti. Kao kontinent lepih, zdravih razlika. Razlike su veoma važne jer, u stvari, one i jesu razlog zašto sam se ja "kačio" za Evropu

dobijam i poslove. Prvo sam predavao italijanski jezik u jednoj, pa u drugoj gimnaziji, a zatim i u velikom centru za jezike. Plata mi je, naravno, bila pet puta veća nego sada u Srbiji.

Zašto sam se onda vratio? Nisam ovde završio sve što sam započeo, sve što sam želeo. I tada sam se lomio, jer mi je švedsko iskustvo možda i najlepše u životu. Zbog toga što je sever sve što mi nisimo, što je to bilo jedno posebno iskustvo, zbog toga što je čovek na severu Evrope konačno slobodan. Slobodan od opasnog zagrljaja porodice, prijatelja, istorije... to je zagrljaj koji može da vam donese mnogo nevolja. U Švedskoj sam mogao da

○○○

Prva knjiga koje se u životu sećam da sam je dobio je geografski atlas. To je bila velika "greška" mog oca da mi upravo atlas kupi i pokloni. Tada sam se zaljubio u Evropu. Za mene je geografska karta Evrope deo mene. Svakog dana sam se posvećivao jednoj zemlji i tada bih sve u njoj analizirao. Zamislite vi tog roditelja koji svom detetu kupuje atlas! U detinjstvu sam mislio da svaka država ima oblik nekog voća ili povrća.

Druga veoma važna knjiga u mom životu, knjiga moje mašte, jeste "Put oko sveta za 80 dana". Verovatno su moja putovanja bila rezultat te knjige. Kasnije su to bile

Mislim da su "Dablinci" ključni i za razumevanje mojih putopisa i priča. I "Budenbrokove" Tomasa Mana smatram ključnim delom.

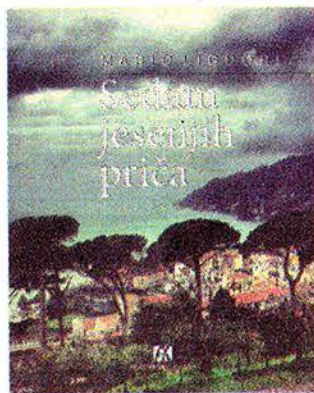
Istaknuti kritičari su me uporedili sa Crnjanskim. Ne slažem se s tim. Mislim da je on suviše glorifikovan i da mu to škodi. Mnogi pisci u današnjoj Srbiji pišu da bi ličili na Crnjanskog. Oni sanjaju da su Crnjanski, ponašaju se kao da je Crnjanski njima pisao. Pre nego što sam došao ovamo, čitao sam na italijanskom Pavićeve romane, ali sam ovde čitao na srpskom njegove priče i one su mi omiljene, naročito njegove rane priče. Upečatljivo se sećam njegovih priča... "Vedžvudov" pribor za čaj" ili "Kre-

sutan u svakom delu. U njihovim delima ja ne vidim glorifikaciju rata već nemaštinu, znoj, blato, krv... Nekako, nakon raspada Jugoslavije, Srbija treba da pronađe svoj legitimitet, pa i književni establišment treba da nađe svoj legitimitet. Zato su međuratne godine značajne jer se upravo iz tada nastalih dela može izvlačiti nešto novo, kako bi se moglo afirmisati nešto drugo. Najviše se zloupotrebljavaju srpski pisci iz prve polovine 20. veka. Rastko, Stanislav Vinaver, Stanislav Krakov, Marko Ristić i drugi.

○○○

Jug Italije, Švedska, Srbija... to je moja životna geografija. Evropa je iz geografskih i kulturnih razloga

razmišljamo samo o političkim razlikama, o međunarodnim organizacijama... Srbija je oduvek bila u Evropi i s punim pravom učestvuje u svemu evropskom. To što su srpski političari u proteklim decenijama upropastili Srbiju i što im je narod verovao ne mogu izmeniti. Italija je prvi ekonomski partner Srbije na privrednom planu, a pogledajte, kulturne razmene se dešavaju u manjem obimu i daleko zaostaju iza ekonomskih poslova. Shvatam ja to - Primum vivere deinde philosophari (prvo živi, onda filozofiraj) - ali opet, kada razmislim, šta će nam život bez filozofije, bez poezije, bez pozorišta, bez suza.

O SAGOVORNIKU

Mario Liguori rođen je u Sarnu (Italija), u blizini Pompeja i Vezuva. Diplomirao je komparativne jezike i kulture na Univerzitetu u Napulju "L'Orientale", a master je završio na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, gde će uskoro odbraniti doktorsku disertaciju. Publicista i pisac, objavio je putopisnu prozu "Snatrenja" (Službeni glasnik, 2010) i "Sedam jesenjih priča/Sette storie autunnali" (Akademska knjiga, 2013). Od 2007. do 2009. živio je i radio u Švedskoj. Predaje italijanski jezik na Filozofskom fakultetu i na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Govori italijanski, engleski, srpski, slovenački i švedski.

Zbirka "Sedam jesenjih priča/Sette storie autunnali" (Akademska knjiga, Novi Sad, 2013) Marija Liguorija sastoji se iz dva dela - jedan je na srpskom jeziku, a drugi na italijanskom. Kuriozitet je što se ovde ne radi o dvojezičnoj knjizi. Priče sabrane u ovim zbirkama su priče koje su nastale na dva jezika. I sam autor je u njoj napisao napomenu: "Ovo su dve knjige koje je napisao jedan autor bez ambicija da prevodi samog sebe". Koliko je Mario tanano uronio u srpski jezik, govori i činjenica da se junakinja u italijanskoj verziji zove Erika, a u srpskoj verziji Eva. Nije to jedina razlika...